Dorota Siwecka

Uniwersytet Wrocławski. Wydział Filologii

e-mail: dorota.siwecka@uwr.edu.pl

ORCID ID: 0000-0003-1649-7579

zwarta ogólnopolska konferencja naukowa: Bibliografie specjalne: rozwój i integracja, 7 maja 2018 r., Warszawa

DOI: <http://dx.doi.org/1012775/FT.2018.017>

Tekst jest opublikowany na zasadach niewyłącznej licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa-Bez utworów zależnych 3.0 Polska (CC BY-ND 3.0 PL).

Dr Dorota Siwecka jest adiunktem w Zakładzie Bibliografii i Informacji Naukowej Uniwersytetu Wrocławskiego. W 2013 r. uzyskała stopień naukowy doktora w zakresie bibliologii i informatologii oraz kwalifikacje zawodowe bibliotekarza dyplomowanego. Jej zainteresowania badawcze oscylują wokół zagadnień współczesnej bibliografii, baz danych i informacji naukowej. Wśród licznych publikacji wymienić można m.in.: *Prace IFLA nad międzynarodowymi przepisami katalogowania* (Przegląd Biblioteczny, R. 80: 2012, s. 319–336) oraz uhonorowana Nagrodą im. A. Łysakowskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich monografią *Światowy model informacji bibliograficznej. Programy i projekty (1950–2010)* (Wrocław–Warszawa 2015).

S

łowa kluczowe: bibliografia; Uniwersytet Warszawski; Katedra Bibliografii i Dokumentacji; konferencja; Warszawa

S

treszczenie. Cel: Celem tekstu jest przedstawienie ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Katedrę Bibliografii i Dokumentacji (dawniej: Zakład Historii, Teorii i Metodyki Bibliografii Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego w dniu 7 maja 2018 r. **Metoda badawcza:** Autorka osobiście uczestniczyła w obradach sympozjum. **Wyniki/Wnioski:** Konferencja była świetną okazją dodyskusji na temat obecnej sytuacji i przyszłości bibliografii.

Zagadnienia bibliograficzne już po raz czwarty stały się przedmiotem organizowanej co dwa lata w Warszawie ogólnopolskiej konferencji naukowej. W tym roku spotkanie było również okazją do zapoznania się z nową jednostką organizacyjną – Katedrą Bibliografii i Dokumentacji (dawniej: Zakład Historii, Teorii i Metodyki Bibliografii Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego) – utworzoną na powstałym w 2016 r. dwudziestym pierwszym wydziale UW, tj. Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii.

Jak zauważyli sami organizatorzy: „W związku ze zmianami w środowisku informacyjnym pojawiła się potrzeba pogłębionej refleksji nad wzbogaceniem spisów bibliograficznych i ich integracją z repozytoriami cyfrowymi, innymi zasobami pełnych tekstów oraz z informacjami publikowanymi przez różne instytucje ze sfery kultury i biznesu”¹. Dlatego referaty wygłoszone w trakcie konferencji nawiązywały przede wszystkim do nowych rozwiązań, zmian technologicznych i ich wpływu na współczesną działalność bibliograficzną.

Program konferencyjny został podzielony na trzy sesje. Pierwszą z nich (której przewodniczyła prof. Anna Gruca – Uniwersytet Jagielloński) rozpoczął referat Agaty Olkowskiej (Instytut Nauk Prawnych PAN) pt. „Aktualności jako priorytetu dla bazy bibliograficznej”, w którym autorka przedstawiła problem aktualizowania baz bibliograficznych na przykładzie „Polskiej Bibliografii Prawniczej”. Autorka podkreśliła w swoim referacie, że na aktualność bazy wpływ ma przede wszystkim współpraca z wydawcami 21 czasopism, których zawartość jest indeksowana w bibliografii. Następnie Anna Kamińska (Uniwersytet Śląski) w swoim referacie „ScientoMiner ICR – moduł importu danych bibliograficznych z zasobów CrossRef dla platformy Gephi” omówiła główne problemy bibliograficznych baz danych (m.in. jednoznaczna identyfikacja osób i jednostek bibliograficznych) wraz z propozycją ich rozwiązania w skali międzynarodowej (system identyfikacji osób ORCID oraz dokumentów DOI – Digital Object Identifier). W swoim wystąpieniu autorka przedstawiła również bazę danych CrossRef, narzędzie Gephi, a także wtyczkę własnego autora do narzędzia Gephi – ScientoMiner ICR, która pozwala na graficzną analizę cytowań rejestrowanych w bazie CrossRef.

Ostatnie wystąpienie pierwszej sesji dotyczyło aktualnego stanu „Polskiej Bibliografii Literackiej”. Autorką referatu „Bibliografia jako narzędzie badawcze. Przykład Polskiej Bibliografii Literackiej” była Beata Koper (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk). Przedstawiła ona aktualny stan prac nad PBL. Wystąpienie było również okazją do zapoznania się z nowymi funkcjami bazy, jakie mają zostać wdrożone jeszcze w tym roku. Prace nad bibliografią stały się także przyczynkiem do rozważań nad brakiem wypracowanych standardów czy choćby dobrych praktyk w zakresie udostępniania danych o obiektach przez różne instytucje w Polsce (m.in. archiwa, muzea, radio i telewizję), w taki sposób, by można je było dalej przetwarzać.

W dyskusji podsumowującej pierwszą sesję prof. Jadwiga Woźniak-Kasperek (Uniwersytet Warszawski) zaproponowała integrację różnych baz danych w jednym źródle. Zwłaszcza w kontekście zapowiadanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmian w zakresie zmniejszenia liczby dyscyplin naukowych sprawa integracji baz danych i ich interdyscyplinarności wydaje się być szczególnie istotna. Ponadto w dyskusji podjęto wątek zmian w zakresie definiowania jednostek bibliograficznych. Zauważono, że coraz częściej jednostkami opisu stają się np. rozdziały z prac zbiorowych, a nie same te prace jako całość.

¹ Konferencja – Bibliografia 2018 [online] Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii. Uniwersytet Warszawski [online], [dostęp 08.05.2018]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.wdib.uw.edu.pl/konferencja-bibliografia-2018>.

Prof. Anna Gruca zauważyła też, że wiąże się to z problemami selekcji materiałów do bibliografii specjalnych.

Jak zauważyła także prof. Jadwiga Woźniak-Kasperek, ważną kwestią jest też lobbowanie środowiska bibliograficznego za uznaniem działalności bibliograficznej jeśli nie za pracę naukową, to przynajmniej za działalnością, bez której nauka nie może się rozwijać.

Drugą sesję konferencji prowadzoną przez prof. Zdzisława Gębołysia (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego) otworzył referat Artura Znajomskiego (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) „Bibliografie lokalne w opinii krytyków”. Autor w swoim wystąpieniu przybliżył problematykę recenzowania bibliografii specjalnych na łamach czasopism i dzienników ukazujących się w Polsce. Analiza zarówno zawartości recenzji, tytułów recenzowanych bibliografii, jak i środowiska recenzentów pozwoliła na wysunięcie postulatu dotyczącego potrzeby recenzowania tego typu wydawnictw jeszcze w trakcie opracowywania spisów bibliograficznych, co najprawdopodobniej pozwoliłoby na uniknięcie większości błędów, jakie stały się podstawą krytycznej oceny recenzowanych prac.

W kolejnym wystąpieniu Agnieszka Łakomy-Chłosta oraz Agnieszka Gołda z Uniwersytetu Śląskiego wystąpiły z referatem pt. „Polskie i niemieckie bibliografie regionalne. Analiza porównawcza”. Autorki wychodząc od problemów terminologicznych związanych z bibliografią regionalną, wspólnie przeanalizowały 54 polskie i 15 niemieckich baz danych bibliograficznych m.in. pod kątem ich zawartości i dostosowywania baz do wymagań współczesnych użytkowników (np. opracowywanie wielojęzycznego interfejsu czy zapewnienie responsywności stron internetowych).

Następnie Małgorzata Pawlak (Uniwersytet Wrocławski) w imieniu swoim i Karola Sanojcy przedstawiła referat „Śląska bibliografia historyczna – problemy „długiego trwania””, w którym w ujęciu historycznym mówiła o poszczególnych seriach polsko-niemiecko-czeskiej „Bibliografii historii Śląska”, skupiając się przede wszystkim na problematyce opracowania rzeczowego w na przestrzeni kilkudziesięciu lat.

Kolejne wystąpienie, Bożeny Lech-Jabłońskiej (Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Lublinie) pt. „Bibliografia regionalna wobec oczekiwań użytkowników i zmieniającej się rzeczywistości na przykładzie Bibliografii Lubelszczyzny” przybliżyło w dużym stopniu zmiany zachodzące we współczesnej działalności bibliograficznej wraz z problemami, jakie się z nimi wiążą. „Bibliografia Lubelszczyzny” od marca 2018 r. zmieniła sposób opracowywania rzeczowego materiałów przechodząc z Języka Hasel Przedmiotowych Biblioteki Narodowej na Deskryptory BN. Wiązało się to z koniecznością zamknięcia jednej bazy i uruchomienia kolejnej. Autorka referatu zapowiedziała, że będą prowadzone badania użytkowników związane z wprowadzanymi zmianami. Referentka zauważyła również, że zdigitalizowanie bibliografii i umieszczenie jej w Bibliotece Cyfrowej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz uwzględnianie opisów z bazy danych w Lubelskiej Bibliotece Wirtualnej, znacznie wpłynęło na wzrost widoczności bibliografii w środowisku sieciowym.

Ostatnim prelegentem trzeciej sesji był Mariusz Balcerek (Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu), który w swojej pracy

„Eksport danych do menedżerów bibliografii w bibliografiach regionalnych. Konieczność czy niepotrzebny element?” przedstawił analizę współpracy zarówno baz bibliograficznych, jak i katalogów bibliotecznych z najpopularniejszymi menedżerami bibliografii (Zotero, Mendeley oraz EndNote). Badania przeprowadzone przez autora świadczą raczej o przypadkowości i nieświadomości potencjału, jaki niosą ze sobą tego typu aplikacje w polskim środowisku bibliograficznym. Zdaniem autora najprawdopodobniej w ciągu kilku najbliższych lat nie ma jednak w tym zakresie szans na większe zmiany. Autor zwrócił także uwagę na problemy z identyfikacją materiałów i osób (proponowanymi rozwiązaniami były systemy DOI i ORCID).

Dyskusja podsumowująca skupiła się głównie na problematyce recenzowania prac bibliograficznych. Wysunięto postulat by prace bibliograficzne były recenzowane zarówno przez specjalistę w danej dziedzinie wiedzy, jak i bibliografa, ponieważ każda z tych osób zwraca uwagę na inne aspekty takiego spisu. Nierozwiązaną kwestią pozostaje sposób, w jaki recenzenci mieliby być dobierani.

Sesję trzecią otworzył przewodniczył prof. Artur Znajomski. Pierwszy referat przedstawiła Dorota Ubysz, która opracowała go wraz z Wojciechem Giermaziakiem z Głównej Biblioteki Lekarskiej: „Polska Bibliografia Lekarska w dobie rozwoju informatyzacji. Funkcjonalność bazy a potrzeby i oczekiwania użytkowników”. Autorka omówiła zakres i zasięgi bibliografii, zasady selekcji dokumentów oraz opisała bazy towarzyszące PBL: Tez-MeSH, bazę Katalog czasopism indeksowanych w Polskiej Bibliografii Lekarskiej oraz bazę Biogram. W ostatniej części wystąpienia przedstawiono plany rozwoju bazy (m.in. rozszerzenie modułu wyszukiwawczego, jego modernizacja, promocja bazy przez wyszukiwarkę Google, linkowanie do systemu DOI oraz bazy PubMed).

W kolejnym referacie Dorota Siwecka (Uniwersytet Wrocławski), przedstawiła „Bibliografię poloników zagranicznych na tle europejskich bibliografii eksteriorików”. W swoim wystąpieniu autorka poruszyła problemy funkcji eksteriorików, omówiła najważniejsze międzynarodowe zalecenia dotyczące rejestracji tego typu dokumentów, przeanalizowała również kryteria doboru materiałów do bibliografii w Europie (etniczne, językowe i przedmiotowe) oraz formy publikowania informacji o eksteriorikach w bieżących bibliografiach narodowych (jako odrębne człony oraz w ramach innych spisów bibliograficznych). Szczególną uwagę autorka zwróciła na problemy z dotarciem do szczegółowych informacji dotyczących zawartości bibliografii eksteriorików zarówno w postaci drukowanej, jak i baz danych oraz zasad selekcji dokumentów, jakie przyjmują europejskie centra bibliograficzne w zakresie eksteriorików. Analizy przeprowadzone przez autorkę wykazały, że w 2018 r. ponad 60% bibliografii narodowych w Europie rejestrowało eksteriorika. Można też stwierdzić zależność między rejestracją eksteriorików a liczbą ludności posługującą się danym językiem na świecie. Im większa liczba ludności tym mniejsze prawdopodobieństwo rejestrowania eksteriorików (wyjątkiem są jednak Niemcy).

Bogumiła Warząchowska (Uniwersytet Śląski) w swojej pracy „Z zagadnień bibliologicznych w Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych” przedstawiła zawartość stosunkowo nowej (data uruchomienia bazy 02.04.2011 r.) bazy bibliograficznej z zakresu nauk teologicznych. W bazie znajduje się bogaty zbiór informacji

o publikacjach (artykuły z czasopism oraz rozdziały z prac zbiorowych) dotyczących zagadnień bibliologicznych (bibliotek kościelnych, księgozbiorów prywatnych itp.). W swoim wystąpieniu podkreśliła problem współpracy twórców bazy z naukowym środowiskiem teologicznym.

Elżbieta Tomczyńska (Uniwersytet Szczeciński) w formie komunikatu przedstawiła dwie bazy: „Bibliografia PUBLI i Bibliografia Osiągnięć Pracowników (BOP) funkcjonowanie i współdziałanie”. Warto zauważyć, że nowa baza danych (BOP) pozwala na ocenę pracowników zgodnie z opisem osiągnięć naukowych stosowanych w systemie POL-on.

Ostatnie wystąpienie Witolda Sygockiego (Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy), „Przypisy bibliograficzne w WoS i Scopus – w zastępstwie bibliografii...” stanowiło opis sposobu analizowania przypisów bibliograficznych i bibliografii załącznikowych w bazach Web of Science oraz Scopus. Autor zwrócił uwagę na konieczność weryfikacji informacji (zwłaszcza dotyczących afiliacji autorów) w wymienionych bazach oraz na to, że dane w nich dostępne nie są reprezentatywne dla całości piśmiennictwa. Ponownie pojawiła się w wystąpieniu problematyka jednoznacznej identyfikacji osób (ponownie zaproponowanym rozwiązaniem był system ORCID). Autor na zakończenie skonkludował, że ani baza WoS, ani Scopus nie są w stanie zastąpić dziedzinowych baz bibliograficznych pod względem dokładności informacji, ale na pewno przodują pod względem szybkości dostarczania informacji o ukazującym się na bieżąco piśmiennictwie.

Dyskusja podsumowująca konferencję skupiła się wokół przyszłości bibliografii „Poloników Zagranicznych” i „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej”. Pojawiła się także kwestia różnicy między bibliografią a katalogiem bibliotecznym. Słuszność integracji zawartości tego typu baz danych nie pozostawia wątpliwości. Niekoniecznie jednak słuszne z punktu widzenia środowiska naukowego, które posługuje się bibliografiami w swoich badaniach, wydaje się być rezygnowanie z prowadzenia odrębnych baz danych bibliograficznych na rzecz katalogów bibliotecznych.

Bibliografia

[Włodarczyk, Bartłomiej]. 2018. „Konferencja – Bibliografia 2018.” Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii. Uniwersytet Warszawski, dostęp Maj 8. <https://www.wdib.uw.edu.pl/konferencja-bibliografia-2018>.

Przysłany: 17 V 2018

Zaakceptowany: 6 VII 2018

Dorota Siwecka

University of Wrocław. Faculty of Letters

e-mail: dorota.siwecka@uwr.edu.pl

ORCID ID: 0000-0003-1649-7579

Dorota Siwecka, PhD, is an adjunct professor at the Department of Bibliography and Scientific Information of the University of Wrocław. In 2013, she obtained a doctoral degree in the field of book and information science along with professional qualifications of a certified librarian. Her research interests focus on the issues of contemporary bibliography, databases and scientific information. Among many publications, one can mention, among others: *IFLA's works on international cataloging regulations* (Przegląd Biblioteczny, Yearbook 80: 2012, pp. 319-336) and the monograph *A global bibliographic information model. Programs and projects (1950-2010)* (Wrocław-Warsaw 2015) awarded with the Prize of A. Łysakowski of the Polish Librarians Association.

Fourth National Scientific Conference: Special Bibliographies: Development and Integration, 7 May 2018, Warsaw

DOI: <http://dx.doi.org/1012775/FT.2018.017>

The text is available under a Creative Commons Attribution-NoDerivatives 3.0 Poland (CC BY-ND 3.0 PL).

K

Keywords: bibliography; University of Warsaw; Department of Bibliography and Documentation; conference; Warsaw

S

Summary. Aim: The aim of the text is to present a nationwide scientific conference organized by the Department of Bibliography and Documentation (formerly: Department of History, Theory and Methodology of Bibliography of the Institute of Scientific Information and Bibliological Studies of the University of Warsaw on 7 May 2018. **Research method:** The author personally participated in the sessions of the symposium. **Results/Conclusions:** The conference constituted a great opportunity to discuss the current situation and the future of the bibliography.

Dorota Siwecka

Universität Wrocław. Fakultät für Literatur

e-mail: dorota.siwecka@uwr.edu.pl

ORCID ID: 0000-0003-1649-7579

Dr. Dorota Siwecka ist wissenschaftliche Mitarbeiterin in der Abteilung für Bibliografie und Wissenschaftliche Information der Universität Wrocław. 2013 erhielt sie ihre Doktorwürde im Bereich der Buchwissenschaft und Informatologie sowie erwarb ihre Berufsqualifikationen einer Diplombibliothekarin. Ihr Forschungsinteresse bezieht sich auf die Frage der modernen Bibliografie, der Datenbanken und der wissenschaftlichen Information. Unter ihren zahlreichen Publikationen sind die folgenden zu erwähnen: *Prace IFLA nad międzynarodowymi przepisami katalogowania* [Die IFLA-Arbeiten an den internationalen Katalogisierungsrichtlinien] (Przegląd Biblioteczny, Jg. 80: 2012, S. 319–336) sowie eine mit dem Adam-Łysakowski-Preis des Vereins Polnischer Bibliothekare ausgezeichnete Monografie *Światowy model informacji bibliograficznej. Programy i projekty (1950–2010)* [Das weltbekannte Modell bibliografischer Information. Programme und Projekte (1950–2010)] (Wrocław-Warszawa 2015).

Die vierte gesamtpolnische wissenschaftliche Tagung: Sonderbibliografien: Entwicklung und Integration, 7. Mai 2018, Warschau

DOI: <http://dx.doi.org/1012775/FT.2018.017>

Dieser Text wird unter der Creative Commons-Lizenz Namensnennung-Keine Bearbeitung Polen (CC BY-ND 3.0 PL) veröffentlicht.

S

Stichworte: Bibliografie; Warschauer Universität; Lehrstuhl für Bibliografie und Dokumentation; Tagung; Warschau

Z

Zusammenfassung. Ziel: Der Beitrag schildert die gesamtpolnische wissenschaftliche Tagung, veranstaltet vom Lehrstuhl für Bibliografie und Dokumentation (früher Abteilung für Geschichte, Theorie und Methodik der Bibliografie im Institut für Wissenschaftliche Information und Bibliologische Studien der Universität Warschau) am 7. Mai 2018. **Forschungsmethode:** Die Autorin nahm am Symposium persönlich teil. **Ergebnisse/Schlussfolgerungen:** Die Tagung ermöglichte den Zuhörern, über die heutige Situation und die Zukunft der Bibliografie zu diskutieren.